

TAKMARINE BV
MARITIEME DIENSTVERLENING

- ★ Hijs-, transport- en installatiewerk met behulp van drijvende bokken en kraanschepen.
- ★ Bergingen op de binnenwateren.
- ★ Vissen van verloren ankers en kettingen.
- ★ Opruimen van bruggen, steigers, meerstoelen, palen, enz.
- ★ Verhuur van duikers en duikvaartuigen.
- ★ Verhuur van pomp/werkvaartuigen.
- ★ Verhuur van pompen, slangen, lieren, takelblokken, compressoren, generatoren, werkvletten, enz.

Kantooradres: **Centrale Drijvende Bokken:**
 Govert van Wijnkade 37 Boompjeskade 99
 3144 EG Maassluis 3011 XE Rotterdam
 Tel.: 01899-21966 Tel.: 010-454 94 52
 Fax: 01899-27772 454 94 60
 Fax: 010-454 94 92

**WEGENBOUW / ASFALT
IN-SITU WEGRENOVATIE
WEGDEKREPARATIESYSTEEM (WRM)
ASFALTFREZEN
B- & U BOUW / BETONBOUW
GROENVOORZIENINGEN / CULTUURTECHNIEK**

Gebr. van Kessel

Postbus 710 • 4116 ZJ Buren • tel. 03447-1541 • fax 1744
(m.i.v. 10 okt. '95: tel. 0344 - 571541, fax 0344 - 571744)

Gebr. van Kessel,
met vestigingen in Assen, Ridderkerk en Tilburg, en de dochterbedrijven,
Ph. de Koning in Papendrecht, Betonservice Zuid en Riovatietechniek
in Tilburg, Bouwbedrijf J.A. van Doorn in IJzendoorn en Romarcon
in Buren, is gespecialiseerd in wegenbouw, asfalt, onderhoud wegen,
B & U bouw, cultuurtechniek, groenvoorzieningen, drainage,
aanleg en onderhoud van sportvelden, renovatie betonwerken en bouw
van viaducten en tunnels.

**Basis voor samenwerking
in een stroomgebied**

*ir. E. Turkstra,
Rijkswaterstaat Directie Zeeland*

Het verdrag inzake de bescherming van de Schelde:

Het Schelde stroomgebied

Méer dan baggeren alleen.

Voor kleine en grote werken op het gebied van:
**baggeren • het opspuiten van terreinen • kust- en
oeverwerken • grondwerken • wegeaanleg • verticale
drainage • zandwinning en -leveranties • transport
•(water-) bodemsanering • speciebehandeling.**

**Het Nederlandse team
van Boskalis:**

**Boskalis Oosterwijk bv
Zinkcon Dekker bv
Boskalis Dolman bv
A.H. Breijs & Zonen bv**

Op 26 april 1994 is na zo'n 25 jaar van onderhandelingen het "Verdrag inzake de bescherming van de Schelde" getekend in Charleville-Mézières door Frankrijk, door de Belgische gewesten Wallonië en Brussel en door Nederland. Op 17 januari 1995 is dit verdrag in Antwerpen ook getekend door Vlaanderen. Wat betekent dit voor (het beheer van) de Schelde?

Historie

Aan het einde van de jaren zestig en begin zeventig werden tussen de Belgische en Nederlandse regering afspraken gemaakt om een aantal belangrijke dossiers, die met de Maas en de Schelde te maken hadden, gelijktijdig op te lossen. Daarbij ging het destijds om de kwaliteit van het Scheldewater, de kwaliteit en kwantiteit van het Maaswater, de afsnijding van de bocht van Bath in de Westerschelde en om het Baalhoekkanaal. Over deze onderwerpen werden in 1975 verdragen geparafereerd, die de Nederlandse regering bereid was te ondertekenen en

aan het parlement voor te leggen, maar die in België op politieke weerstand stuitten.

In de daarop volgende jaren kwam er geen oplossing in zicht voor de waterkwaliteits- en waterkwantiteitsproblemen van de Maas en de Schelde. Eerder vergerden deze problemen nog. De Nederlandse regering was in die situatie niet bereid de oorspronkelijke afspraken los te laten en de voor Nederland zeer ingrijpende bochtafsnijding bij Bath en de aanleg van het Baalhoekkanaal zonder meer toe te staan. Deze beide plannen werden overigens in de Technische Scheldec commissie heroverwogen. Het plan voor de bochtafsnijding werd in 1984 vervangen door het verdieppingsplan voor de Westerschelde en het Baalhoekkanaal kreeg een lagere prioriteit.

België kwam in het begin van de jaren tachtig terecht in een langdurige fase van staatshervormingen, waarin het waterbeleid bijna volledig bevoegdheid werd van de gewesten, maar waarin de centrale

overheid bevoegd bleef voor de coördinatie en de onderhandelingen met het buitenland. De Belgische onderhandelingsdelegatie bleek in deze situatie niet tot werkbare onderhandelingsvoorstellen over kwesties van het waterbeleid te kunnen komen. Een doorbraak was pas mogelijk toen enerzijds de onderhandelingen over de waterkwaliteit werden geïnternationaliseerd en anderzijds de Belgische gewesten rechtstreeks bij de onderhandelingen werden betrokken. Deze andere aanpak werd ondersteund door ontwikkelingen in België (derde fase van de staatshervorming, die werd afgerond in 1993) en internationale ontwikkelingen. Bij dit laatste kan onder andere worden genoemd het op 17 maart 1992 te Helsinki tot stand gekomen Verdrag inzake de bescherming van het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren (VN/ECE-Rivierenverdrag cq. verdrag van Helsinki). Dit verdrag verplicht oeverstaten van grensoverschrijdende rivieren tot goed integraal waterbeleid en tot samen-

GROND-, SLOOP-
EN BERGINGSWERK
(ook met explosieven)

Kanaalweg 2A, 1948 PN Beverwijk
Telefoon 02510 - 290 27, na 16.30 uur 02510 - 226 52
Telefax 02510 - 112 66

GB Diving BV

- ★ berging, hijswerk en transport te water
- ★ assistentie met werkvaartuigen en duikers bij kustsuppleties, baggerwerken, zinkwerken, outfalls en aanlandingen.

Het hoofdkantoor en de magazijnen zijn gelegen aan de Maashaven te Rotterdam, alwaar ook een steigerlengte van 150 meter beschikbaar is.

Brielselaan 69, 3081 AA Rotterdam
Tel.: 010 - 4 23 07 66 Fax: 010 - 4 84 65 80

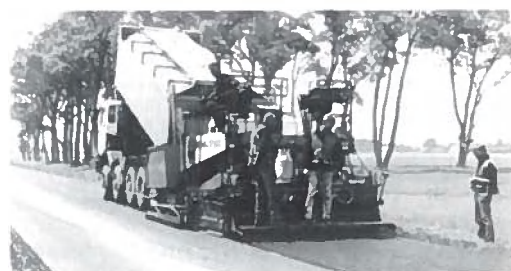

Grond, Weg- en Waterwerken
Cultuur technische werken
Aanleg en onderhoud beplantingen
Onderhoud kust- en oeverwerken
Onderhoud militaire oefenterreinen
Bosbouwkundige werkzaamheden

AANNEMERSBEDRIJF Gebr. v.d. Lee v.o.f.

4124 KC HAGESTEIN Lekdijk 28
Tel. 03472 - 1824 Fax 03472 - 1734

weg- & waterbouw

**P. Daalder's
Aannemersbedrijf bv**

James Wallstraat 7 postbus 158 1800 AD Alkmaar
telefoon 072 11 58 45 fax 072 15 81 69

werking met andere oeverstaten in internationale riviercommissies. Dit verdrag zal vermoedelijk in 1995 in werking treden. Het Nederlandse parlement heeft dit verdrag op 19 februari 1993 goedgekeurd.

Op Nederlands initiatief werden in 1993 onderhandelingen opnieuw gestart. Dit gebeurde in een internationale onderhandelingscommissie met Frankrijk, Duitsland, Luxemburg, Wallonië, Brussel en Vlaanderen over de kwaliteit van de Maas en de Schelde, met het verdrag van Helsinki als uitgangspunt. Tegelijkertijd gebeurde dit in een bilaterale Vlaams-Nederlandse onderhandelingscommissie over de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde en over de afvoer van het water van de Maas. De Nederlandse en Vlaamse regering spraken daarbij de intentie uit de verschillende verdragen met dezelfde voortvarendheid tot stand te brengen. Op Vlaams voorstel werd hierbij ook het HSL (Hoge snelheidslijn)-dossier begrepen. Afgesproken werd een Vlaams-Nederlandse gemeenschappelijke verklaring voor te bereiden over de samenwerking op al de genoemde punten. Dit betekende een inspanningsverplichting om de Vlaams-Nederlandse kwesties zoveel mogelijk parallel op te lossen.

Begin 1994, na ca. 4 maanden onderhandelen, konden de internationale en de bilaterale ambtelijke onderhandelingen over de verschillende waterverdragen met succes worden afgesloten. De besprekingen over het HSL-dossier hadden echter nog geen uitzicht op een oplossing geleverd en de procedures in Nederland en in Vlaanderen/België dreigden ernstig te divergeren. De gemeenschappelijke verklaring over de Vlaams-Nederlandse samenwerking en de afronding van de Vlaams-Nederlandse verdragen kon daardoor op dat moment niet tot stand komen. Nederland ondertekende op 26 april 1994 met Frankrijk, Wallonië en Brussel de verdragen inzake de bescherming van Schelde en Maas, maar Vlaanderen stelde zijn ondertekening uit tot ook de Vlaams-Nederlandse verdragen getekend zouden worden.

In het najaar van 1994 bleek het alsnog mogelijk met Vlaanderen goede procedurele afspraken te maken over het HSL-traject tussen Antwerpen en Rotterdam. In die tijd konden ook de Vlaams-Nederlandse verdragen inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde en inzake de afvoer van het water van de Maas worden afgerond. Dit heeft geleid tot de gemeenschappelijke verklaring van 1 december 1994. Deze gemeenschappelijke verklaring maakte het mogelijk dat op 17 januari te Antwerpen een verklaring en een aantal verdragen kon-

den worden ondertekend. Vlaanderen tekende daarbij alsnog het verdrag inzake de bescherming van de Schelde, dat door de andere gewesten en landen in het stroomgebied van de Schelde op 26 april 1994 al was ondertekend. De op 17 januari ondertekende verklaring en verdragen scheppen een goed kader voor samenwerking met Vlaanderen in de toekomst.

De ratificatieprocedure voor het verdrag inzake de bescherming van de Schelde is in 1994 in gang gezet. Op 23 december 1994 is het verdrag ter goedkeuring voorgelegd aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal (ref. 1).

Het verdrag

Het verdrag is geënt op het bovengenoemde verdrag van Helsinki en op het op 22 september 1992 te Parijs tot stand gekomen verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu van de Noord-oostatlantische Oceaan. Laatsgenoemde verdrag heeft ondermeer betrekking op de zeeverontreiniging veroorzaakt door bronnen op het land. Lozingen in het stroomgebied van de Schelde vallen, voor zover zij leiden tot verontreiniging van het mariene milieu, binnen dit verdragsgebied. Er worden in het verdrag ook regels gesteld ten aanzien van de sanering van puntlozingen en diffuse bronnen, die vallen onder het hiervoor genoemde verdrag van 22 september 1992.

Het verdrag bevat 12 artikelen. Het doel van het verdrag is de samenwerking van de partijen, teneinde de kwaliteit van de Schelde te behouden en te verbeteren. Ten behoeve van die samenwerking wordt een Internationale Commissie voor de bescherming van de Schelde tegen verontreiniging ingesteld (zie verder).

Bij de begripsbepalingen wordt onderscheid gemaakt tussen "Schelde", "riviersysteem van de Schelde" en "stroomgebied van de Schelde". Het doel van het verdrag heeft betrekking op de "Schelde", dit is de Schelde vanaf haar bron tot aan haar monding in de zee, daarbij inbegrepen de Zeeschelde en de Westerschelde. Om het doel te bereiken worden evenwel maatregelen genomen, die betrekking hebben op het "stroomgebied". Echter, de bescherming en waar mogelijk de verbetering van de kwaliteit van het aquatische ecosysteem, door andere inrichtingsmaatregelen en geleiding van gebruik, heeft alleen betrekking op de Schelde. Dit geldt ook voor het artikel over de kwaliteit van de waterbodem. Zijrivieren vallen voor deze aspecten dus buiten de werkingssfeer van het verdrag. Hieraan was bij sommige partijen geen behoefte. De verbetering van de kwaliteit in de zin van bestrijding van verontrei-

nigen heeft wel betrekking op het "stroomgebied".

Als beginselen van de samenwerking worden genoemd het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventie, aanpak aan de bron, de vervuiler betaalt, alsook vergelijkbare handelswijze, integraal beheer, duurzame ontwikkeling, bescherming en zo mogelijk verbetering van de kwaliteit van het aquatische ecosysteem.

Het verdrag voor de Schelde komt niet in plaats van bestaande verdragen of afspraken. Zo zullen de afspraken, die gemaakt zijn op de Noordzee Ministersconferenties, door de afzonderlijke landen moeten worden nagekomen.

Het verdrag treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand die volgt op de melding van de laatste partij, dat aan de vereiste interne procedure voor de inwerkingtreding van het verdrag is voldaan.

De internationale Schelde Commissie (ISC)

In de ISC is elk land of gewest door een delegatie vertegenwoordigd. De delegaties bestaan uit maximaal acht personen en kunnen zich (ter vergadering) laten bijstaan door deskundigen.

In de Nederlandse delegatie hebben zitting Rijkswaterstaat met drie diensten, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, de Provincie Zeeland en de voorzitter van de Taakgroep Westerschelde. De Taakgroep is een overlegorgaan voor de gemeenten langs de Westerschelde, die zijn aangesloten bij de Nederlandse vereniging van Riviergemeenten.

De taken van de ISC richten zich vooral op de waterkwaliteit (verontreiniging en bronnen van verontreiniging) van de Schelde. Eerst moet er schoongemaakt worden.

Geleidelijk zal ook het fysisch/morfologische herstel vorm moeten krijgen. Alleen in verband met wetenschappelijk onderzoek valt de term "fysisch" en "ecologisch". Bij de beginselen van de samenwerking worden evenwel "inrichtingsmaatregelen" en "geleiding van gebruik" genoemd om de kwaliteit van het aquatische ecosysteem te beschermen en waar mogelijk te verbeteren. Deze maatregelen hebben alleen betrekking op de Schelde (en niet op het stroomgebied).

Voor de verbetering van de waterkwaliteit van de Schelde behoort het onder andere tot de taak van de ISC om bronnen van verontreiniging te identificeren en te inventariseren, een homogeen (waterkwaliteits)meetnet tot stand te brengen en streefdoelen en een actieprogramma op te stellen, alsmede de evaluatie van het actieprogramma. Tevens

**Noordhoek
Diving
Company B.V.**

nu ISO 9002 en V.C.A. gecertificeerd

Aannemer van alle onderwaterwerken zoals:

- betonreparaties en -boringen
- laswerk (o.a. fotolassen)
- N.D.O. technieken
- constructiewerk
- o.w.branden
- video en foto-inspecties
- duikassistentievaartuigen beschikbaar
- aanbrengen kathodische bescherming

Gespecialiseerd in:

- sluisrenovaties
- kademuur reparaties
- R.O.V. inspectiewerkzaamheden

Deltastraat 13, Postbus 200, 4300 AE Zierikzee
Telefoon 01110 - 170 51
Telex 55075. Fax 01110 - 138 37

Verbruggen Injection Technology

VINTEC B.V. is Uw deskundige en betrouwbare partner bij het oplossen van diverse specialistische bouwkundige problemen, zoals:

- het injecteren van:
  - betonrenovatie
  - boren en zagen
  - dilatatievoegen
  - grondinjecties
  - scheuren
  - doorvoeringen
  - grindnesten
  - stortnaden

POSTADRES:
Vintec b.v.
Postbus 161
3720 AD Bilthoven

 32546
GECERTIFICEERD
BETONREPARATIEBEDRIJF
Tel. 030 - 202804
Fax 030 - 201634

**SLOOPWERKEN
LEKKERKERKER
ROTTERDAM B.V.**

Gespecialiseerd in asbestverwijdering.

*rijplaten
stalen damwand
balkijzer
draglineschotten*

**LEKKERKERKER
ROTTERDAM**

Vareseweg 125
3047 AT Rotterdam

Tel. 010-4151255*
Fax 010-4151617

Het opleidingsinstituut voor de grond-, water-, spoor- en wegenbouw verzorgt opleidingen voor jongeren en volwassenen:

Civieltechnische opleidingen

straatmaker, vakman wegenbouw, vakman buisleidingen, vakman spoorlegger, wisselbouwer, vakman kabelwerken, vakman heien.

Werktuigbouwkundige opleidingen

machinist graafmachines, -grondverzetmachines, -wegenbouwmachines, -mobiele hei installaties, -mobile kranen, -torenkranen, spoorwegbouw-machines, monteur bronbemalingsinstallaties, machinemonieur grond-, water-, spoor- en wegenbouw, opleiding asfaltmenginstallaties, wegenbouwlaborant.

Kaderopleidingen

grond-, water- en wegenbouwkunde, uitvoering wegenbouw, uitvoering GWW, voortgezette opleiding uitvoering wegenbouw, uitvoering hijswerken, kwaliteitsstechniek voor de wegenbouw.

Applicatie cursussen

asfaltkennis, meten en uitzetten, bronnering, bestratingen, sierbestrating, riolering, planning, UAV, bodemsanering, grondmechanica, kostprijsberekening, ondergronds verkeer.

Kamenringweg 43
2803 PE GOUDA
Corr. adres:
Postbus 279
2800 AG GOUDA
Tel.: 01820-78200

**Stichting Beroepsopleidingen
Weg- en waterbouw**

Stichting Beroepsopleidingen Weg- en waterbouw

wordt de samenwerking en de uitwisseling van informatie over de beste beschikbare technologieën en calamiteuze verontreinigingen bevordert.

De ISC heeft een adviserende taak. Aan de commissies worden geen bindende bevoegdheden toegekend, behalve waar het haar eigen functioneren betreft. Jaarlijks zal de ISC een overzicht van haar werkzaamheden publiceren.

Over de werkwijze van de ISC wordt het volgende gesteld. De ISC komt tenminste een keer per jaar bijeen en voorts op verzoek van tenminste 2 delegaties. Sommige van haar vergaderingen kan de ISC op ministerieel niveau houden. Ter regeling van de werkzaamheden wordt een huiselijk reglement aangenomen. Beslissingen worden in aanwezigheid van alle delegaties en met eenparigheid van stemmen genomen. Het voorzitterschap van de ISC wordt afwisselend door de betrokken partijen voor de duur van 2 jaar uitgeoefend. Er kunnen naar behoefte werkgroepen worden ingesteld.

De ISC wordt ondersteund door een secretariaat. Dit zal worden gevestigd in Antwerpen.

Momenteel (1995) wordt de instelling van de ISC en het secretariaat voorbereid. De werkzaamheden van de ISC worden gefinancierd volgens de verdeelsleutel Vlaanderen 40%, Frankrijk 30%, Wallonië 10%, Brussel 10% en Nederland 10%.

De toestand in de Schelde

De toestand in de Schelde is onlangs beschreven in een rapport door een informele groep genaamd de Internationale Schelde Groep (ISG; ref. 2,3). In de ISG zijn alle oeverstaten en -gewesten vertegenwoordigd. Met de Internationale Scheldec commissie in het vooruitzicht is de ISG opgeheven.

In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de waterkwaliteit in de Schelde al jaren onveranderd slecht is. In de Rijn, die lang te boek heeft gestaan als het open riool van Europa, is de waterkwaliteit al jaren beter dan in de Schelde.

De afgelopen 10 jaar is de vracht aan stoffen, die de Nederlands-Belgische grens passeert, nauwelijks afgenomen. Deze vracht is afkomstig uit Frankrijk, Wallonië, Brussel en Vlaanderen (ref. 4).

Van de ca. 4 miljoen inwoner equivalent zuiveringscapaciteit die nodig is in het franse stroomgebied is bijna 90 % aanwezig. Tussen 1992 en 2000 wordt 210 miljoen ECU geïnvesteerd ter vergroting van de capaciteit. De zuiveringsgraad bedraagt momenteel ca 40 %.

Om het afvalwater van de ca. 1 miljoen inwoners van Brussel te zuiveren worden twee zuiveringsinstallaties gebouwd. Daarvoor wordt tussen 1992 en 2000 zo'n 500 miljoen ECU geïnvesteerd. De eerste zuiveringsinstallaties is naar verwachting rond het jaar 2000 klaar.

In het Waalse gewest wordt tussen 1992 en 1996 bijna 240 miljoen ECU geïnvesteerd. Daarmee wordt de zuiveringscapaciteit (ontwerpcapaciteit ca. 1 miljoen i.e.) met zo'n 70 % uitgebreid. De rioleringsgraad is momenteel meer dan 90 %. De zuiveringsgraad is niet bekend.

In Vlaanderen wordt sinds het verschijnen van het MINA-plan (Milieu- en NATuurbeleidsplan) in 1989 hard gewerkt aan de bouw van een zuiveringsinfrastructuur. Gedurende 10 jaren wordt hieraan tot 2002 jaarlijks zo'n f 325 miljoen besteed. Daarnaast worden door gemeenten rioleringen aangelegd, die op deze zuiveringsinfrastructuur aansluiten. Vlaanderen heeft ca. 5,2 miljoen inwoners; de rioleringsgraad is ruim 60 % (1991); de zuiveringsgraad is zo'n 20 % (1991).

In het Nederlandse deel van het stroomgebied van de Schelde is de rioleringsgraad meer dan 100 % (overcapaciteit) en de zuiveringsgraad 93 %.

In tabel 1 staat een overzicht van investeringen en beschikbare zuiveringscapaciteit in het Schelde stroomgebied.

De kwaliteit van de waterbodem in de Schelde is nauwelijks en ten dele bekend. Voor de Schelde vanaf Antwerpen bestaat een redelijk beeld van de waterbodemkwaliteit (ref. 5). Vanaf de Bel-

gisch-Nederlandse grens neemt de kwaliteit af in stroomopwaartse richting van klasse twee naar drie en soms vier.

De kwaliteit van de vaargeulbodem in de Westerschelde is de laatste jaren verbeterd. Nog niet zolang geleden kwam in het oostelijk deel van de Westerschelde nog verontreinigd baggerzand voor.

De oorzaak van de verbetering is nog niet helemaal duidelijk. Echter, iets wat zeker tot de verbetering heeft bijgedragen is de jaarlijkse verwijdering en berging op land van forse hoeveelheden verontreinigd slib (klasse drie à vier) uit de Schelde ter hoogte van Antwerpen. Deze verwijdering van slib wordt voorgeschreven in de WVO-vergunning die Nederland aan Vlaanderen verstrekt voor het terugstorten van baggermateriaal in de Westerschelde (ref. 6). In de vergunningsperiode 1992 t/m 1994 ging het om 1,3 miljoen ton droge stof baggerslib, dat is ongeveer 4 miljoen kubieke meter slib.

Evaluatie

Totstandkoming en opzet van het verdrag

Mede op basis van het bovengenoemde historisch overzicht kan het volgende worden gesteld.

Onduidelijkheid over de bevoegdhedenverdeling binnen België heeft lange tijd een (politiek) obstakel gevormd voor vorderingen op het gebied van de onderhandelingen over de waterverdragen. Na voltooiing van de Belgische staatshervorming in 1993, was een aparte behandeling van Vlaams-Nederlandse kwesties een logisch gevolg. Tegelijkertijd vormde het Verdrag van Helsinki de basis voor internationale samenwerking in grensoverschrijdende rivieren. Na het wegvalen van de politieke belemmeringen konden, mede gezien het feit dat er tussen de gewesten en landen in het stroomgebied van de Schelde weinig verschil is v.w.b. de aanpak van de waterproblematiek in organisatorisch en beleidsmatig opzicht, ambtelijke onderhandelingen snel (4 maanden) tot het thans voorliggende verdrag leiden. Faseverschillen (ref. 7),

Tabel 1

	Benodigde zuiveringscapaciteit (x 10 ⁶)	Beschikbaar in 1991 (%)	Beschikbaar in 2000 (%)	Investeringen (ECU x 10 ⁶)	Gemiddeld zuiveringspercentage (1991)
Frankrijk	3,8	88	111	210	41
Wallonië	1,1	92	153	239	?
Brussel	1,0	0	150	500	0
Vlaanderen	5,2	62	81	1.096	21
Nederland	0,6	152	152	100	93

De investeringen in Frankrijk, Wallonië, Brussel en Vlaanderen hebben betrekking op de bouw van nieuwe afvalwaterzuiveringswerken (stations, rioleringen en collectoren). De investeringen in Nederland zijn de geraamde kosten voor de uitvoering van stikstofverwijdering. Een percentage beschikbare ontwerpcapaciteit in 2000 van meer dan 100 % betekent dat er een overcapaciteit is. Die overcapaciteit kan worden aangewend voor de behandeling van industrieel afvalwater.

Enkamat®A20: de doeltreffende bescherming tegen erosie

Enkamat®A20 erosie-preventie- matten, dé beproefde methode voor bescherming van oevers en waterkeringen.

Akzo Nobel Geosynthetics bv levert met Enkamat A20 een natuurvriendelijke en langdurige bescherming tegen erosie. Het produkt is waterdoorlatend, goed doorgroeibaar en niet toxisch. Door de verankering met pennen aan de ondergrond biedt Enkamat A20 direct na het aanbrengen al bescherming tegen erosie. Dankzij de kunstmatige wortelstructuur groeit de natuurlijke vegetatie snel door de mat. Enkamat A20 wordt reeds 20 jaar toegepast in binnen- en buitenland. Tijdens de hoogwaterstanden in januari 1995 hebben de matten perfect gewerkt daar waar ze zijn aangebracht is geen erosie ontstaan.

**Akzo Nobel Geosynthetics,
uw beste partner.**

Akzo Nobel Geosynthetics bv, postbus 9300, 6800 SB Arnhem, telefoon (085) 66 46 00, telefax (085) 66 48 38.
(M.i.v. oktober 1995: telefoon (026) 3 66 46 00, telefax (026) 3 66 48 38)
Akzo Nobel Geosynthetics bv levert tevens de produkten Enkadrain®, Fortrac®, Armater® en Colbondrain®.
De materialen worden geproduceerd en geleverd volgens de ISO 9001 kwaliteitsborgingsnorm (Certificaat no. 935136)

cultuurverschillen en wantrouwen (na jaren van onderhandelingen en over en weer verwijten) tussen, alsmede prioriteitsstelling binnen de afzonderlijke landen c.q. gewesten in het stroomgebied van de Schelde kunnen belemmerend werken bij de uitvoering van het verdrag.

Het verdrag is niet zoals bij de Internationale Rijncommissie ingegeven door economische belangen. Het stelt zich ten doel samen te werken bij het beheer en herstel van de Schelde. Dit op basis van het verdrag van Helsinki. Verder is het verdrag tot stand gekomen in een tijd dat integraal waterbeheer en bekkenbenadering bekende begrippen zijn. Ondertussen is ook ervaring opgedaan met het instrument actieplan. Op basis hiervan zou sprake kunnen zijn van een vliegende start.

Samenwerking tot nu toe

In het stroomgebied van de Schelde is de rechtstreekse samenwerking tussen alle partijen tot nu toe zeer beperkt. Alleen de Internationale Schelde Groep (ISG) kan worden genoemd. Deze informele groep heeft de waterkwaliteit en de belasting van de Schelde met verontreinigingen, voor zover bekend en openbaar, in kaart gebracht. Het informele is voor het formele naar de achtergrond verdwenen, toen de onderhandelingen over het nu voorliggende verdrag startten.

Binnen België bestaan, zeker niet tot voor kort, nauwelijks contacten, laat staan samenwerking tussen de gewesten onderling. Tussen Nederland en Vlaanderen bestaan wel veel samenwerkingsverbanden (ref. 8). Er bestaan formele en informele samenwerkingsverbanden. De Technische Scheldecommissie (TSC) is een belangrijk formeel samenwerkingsverband. Onder de paraplu van de TSC worden veel werkzaamheden in het Schelde-estuarium gecoördineerd. De goede samenwerking met Vlaanderen zal zich naar verwachting voortzetten of zelfs versterken. De ondertekening van de gemeenschappelijke verklaring van 1 december 1994 door Vlaanderen en Nederland betekent in feite een keus voor samenwerking.

Het verdient de aandacht om de werkzaamheden van de ISC af te stemmen op:

- activiteiten voortvloeiend uit verdragen c.q. conventies of afspraken buiten het stroomgebied van de Schelde, zoals de Internationale Rijncommissie, Internationale Maascommissie, Noordzee Ministersconferentie, OSPARCOM, enz.;
- activiteiten van andere samenwerkingsverbanden binnen het stroomgebied van de Schelde, zoals de Grenswatercommissies, de TSC, enz.

Op 20 december 1990 heeft de Tweede

Het Nederlandse internationale beleid

In hoeverre is uitvoering gegeven aan het Nederlandse internationale beleid bij het voorliggende verdrag?

In de Derde Nota Waterhuishouding wordt als uitgangspunt van het internationale Nederlandse waterbeleid geformuleerd "de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de staten die een stroomgebied delen, voor de kwaliteit en het functioneren van dat watersysteem als geheel" (ref. 9). Met de ondertekening van het verdrag inzake de bescherming van de Schelde is hieraan op organisatorisch niveau een uitwerking gegeven. Als gevolg van het verdrag zal via de op te richten Internationale Scheldecommissie integrale besluitvorming plaats dienen te vinden ten aanzien van de na te streven doelen voor het watersysteem zelf. Daarbij moeten de bestaande internationale regelingen en verdragen optimaal worden toegepast en zonodig worden aangevuld of gemaakt.

Nederland heeft voor de verdere inhoudelijke uitwerking goede ervaringen opgedaan met het maken van afspraken in de vorm van een actieplan. Afspraken, zoals in het Rijn Actieplan (RAP) en in het Noordzee Actieplan (NAP), bevatten aansprekende en meetbare en controleerbare einddoelen en houden, door een verdeling van het uitvoeringstraject in overzienbare fasen, de inspiratie beter vast dan klassieke verdragen zondermeer.

In actieplannen worden internationaal controleerbare en operationeel te maken doelstellingen overeengekomen, die in een afgesproken periode moeten worden gerealiseerd. Door hun expliciete politieke lading en hun schetsmatig karakter lenen zij zich voor een snelle besluitvorming op ministerieel niveau. Voor de implementatie, die onder verantwoordelijkheid van het betreffende land plaats vindt, wordt gebruik gemaakt van bestaande nationale beleidsinstrumenten. Daarnaast wordt, waar doelmatig, gebruik gemaakt van bestaande internationale regelingen en verdragen. De uitwerking en de uitvoering van de plannen kunnen daardoor relatief vlot verlopen. Aan de deelnemende landen wordt wel de nodige vrijheid gelaten bij de invulling van de middelen.

Toepassing van dit instrument wordt door Nederland gestimuleerd. Zo brengen naast de Derde Nota Waterhuishouding, ook het Nationaal Milieubeleidsplan (ref. 10), het Zeeuws Milieubeleidsplan "Kerend Tij" (ref. 11) en het Beleidsplan Westerschelde (ref. 12) naar voren, dat er een Schelde Actieplan moet worden nagestreefd.

Op 20 december 1990 heeft de Tweede

Kamer een motie aangenomen, waarin staat, dat het kabinet zich sterk moet maken voor het opstellen van internationaal gedragen actieplan voor de Schelde (SAP).

Wat Nederland betreft tekenen zich enkele internationale doelen voor het Schelde Actieplan al duidelijk af (ref. 9):

- De belasting van de Schelde met verontreinigende stoffen zou in 1995 met tenminste 50 % verminderd moeten zijn ten opzichte van de niveaus van 1985.
- De hydrologische, biologische en morfologische toestand van oppervlaktewateren en waterbodems zouden een ecosysteem moeten kunnen garanderen met inheemse plante- en diersoorten.

De eerste doelstelling is niets nieuws. Het is al conform de afspraken van de Tweede en Derde Noordzee Ministerconferentie. Er is niettemin, gezien de toestand in de Schelde, een zware taak weggelegd voor de ISC.

Op basis hiervan kan Nederland het volgende nastreven.

Een belangrijke taak voor de ISC in de eerste jaren zal zijn het beschrijven van de toestand en de bronnen van verontreiniging van de Schelde ("quality status report") en het opstellen van een actieprogramma voor het herstel van de waterkwaliteit en meer in het algemeen het ecosysteem van de Schelde. Dit actieprogramma is bij voorkeur gebaseerd op een beleidsanalyse.

De werkgroepen zullen hun werkzaamheden kunnen richten op:

- inventarisaties en metingen;
- vergelijken en afstemmen van beleid;
- coördinatie en afstemming van onderzoek (naar onder ander het ecologische functioneren van het riviersysteem van de Schelde en naar beheersondersteunende modellen).

Werkgroepen met een inventariserende functie voor emissies, bodemkwaliteit, waterkwaliteit en streefdoelen verdienen eerste prioriteit. Mede op basis daarvan kan een actieprogramma voor herstel worden opgesteld. Openbaarheid van gegevens is belangrijk.

Conclusies

- Het Verdrag inzake de bescherming van de Schelde vormt de basis voor samenwerking tussen partijen in het Scheldestroomgebied. Deze samenwerking zal moeten plaatsvinden in de in te stellen Internationale Scheldecommissie. Het verdrag komt niet in de plaats van bestaande verdragen, conventies of afspraken.
- De Internationale Scheldecommissie wordt ondersteund door een secretariaat met als vestigingsplaats Antwer-

op hogen...?

'n kei van een korrel!

ARGEX b.v. Graaf Willem de Oudelaan 137, 1412 AR Naarden. Tel.: 02159 - 42184. Fax: 02159 - 47041

PROFILARBED

Koudgewalst stalen damwand

U en Z profielen uit voorraad leverbaar

Holland Damwand

Holland Damwand b.v. Postbus 493 2800 AL Gouda telefoon: 01820-13344* telefax: 01820-20989*
* per oktober 1995: telefoon 0182-513344 telefax: 0182-520989

pen. De Internationale Scheldecommissie kan naar believen werkgroepen instellen. Een belangrijke taak voor de Internationale Scheldecommissie zal zijn het opstellen van een actieprogramma voor het herstel van de Schelde. Zo'n actieprogramma zou bij voorkeur gebaseerd moeten zijn op een beleidsanalyse.

- De activiteiten in het kader van de samenwerking zullen zich in eerste instantie richten op het terugdringen van de verontreinigingen in het Scheldestroomgebied.

- De noodzaak voor sanering van de Schelde is nog steeds actueel. De kwaliteit van de Schelde is het laatste decennium nauwelijks verbeterd.

In de jaren negentig zijn investeringen in zuiveringsinfrastructuur ter grootte van ruim 2 miljard ECU in het stroomgebied gepland. Het leeuwedeel hiervan wordt geïnvesteerd in het Vlaamse deel.

Referenties

1. TWEDE KAMER DER STATEN GENERAAL. **Goedkeuring van de op 26 april 1994 te Charleville-Mézières tot stand gekomen verdragen inzake de bescherming van de Maas respectievelijk de Schelde** (Trb. 1994, 149 en 150). Tweede Kamer, vergaderjaar 1994-1995, 24 041, nrs. 1-2.

- INTERNATIONAL SCHELDT GROUP (ISG). **Water quality management in the Scheldt basin** (interim progress report 1st 1993). March, 1994. Pages: 129. Middelburg, Report AX/4/013.
- SANTBERGEN, L.L.P.A., 1994. **Waterkwaliteitsbeheer in het Scheldtstroomgebied**. Internationale Schelde Groep. Middelburg, Rijkswaterstaat Directie Zeeland; 17 pp.
- LEFEVRE, F.O.B., 1992. **Ontwikkeling in de belasting en de waterkwaliteit van het Scheldt-estuarium in de periode 1980 - 1991**. Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Dienst Getijdewateren en Directie Zeeland, Middelburg. Notanr. DGW-92.042; 94 pp. met kaarten.
- VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ, 1995. **De chemische kwaliteit van baggerspecie in de Westerschelde en in de Zeeschelde**. Campagne 7 - 1994. Aalst, 160 pp.
- MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT, 1994b. **Wet verontreiniging oppervlaktewateren; vergunning voor het gedurende een periode van zes jaar terugstorten van baggerspecie in het oppervlaktewater van de Westerschelde**.

's-Gravenhage, Hoofddirectie van de Waterstaat, 4 november 1994, kenmerk AW 185246.

- SAEJS, H.L.F. en E. TURKSTRA, 1991. **Naar een Europese watersysteem benadering; Naar een duurzame ontwikkeling van het Scheldtstroomgebied gezien vanuit een Nederlandse invalshoek**. Water 60: 204-209
- MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT, 1994a. **Grensoverschrijdende samenwerking Vlaanderen-Nederland op het gebied van de waterhuishouding; geïnventariseerd per januari 1994**. Middelburg/Aalst, februari 1994. Notanr. AXW94.012; 51pp.
- MINISTERIE VAN VERKEER EN WATERSTAAT, 1989. **Derde nota waterhuishouding. Water voor nu en later**. SDU uitgeverij, 's-Gravenhage. ISSN 0921-7371. 297 pp.
- MINISTERIE VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEU, 1990. **Nationaal Milieubeleidsplan**.
- PROVINCIAAL BESTUUR VAN ZEELAND, 1990. **Zeeuws Milieubeleidsplan "Kerend Tijd"**
- KERNGROEP WESTERSCHELDE, 1991. **Beleidsplan Westerschelde**. Middelburg, 103 pp. met bijlagen.

Personalisa

mededelingen voor deze rubriek kunnen schriftelijk worden doorgegeven aan ing. B. van der Roest, Machtelders 16, 2743 HC Waddinxveen of per telefax (010) 433 02 18.

Ir. J.J. Buntsma, hoofd van de afdeling Emissies van de directie Noord-Holland van de Rijkswaterstaat te Haarlem is per 1 april 1995 benoemd tot clusterhoofd Emissies van de afdeling Integraal Waterbeleid van de hoofdafdeling Water van de Hoofddirectie van de Waterstaat te Den Haag.

J.Th. Janssen, Hoofd van de stafafdeling Personeelszaken van de Hoofddirectie van de Waterstaat te Den Haag is per 1 juni 1995 benoemd tot MO-coördinator bij de Directie Personeelszaken van het ministerie van Verkeer en Waterstaat te Den Haag.

I. Knoester, hoofd van de stafafdeling Personeel en Organisatie van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat te Rotterdam

is om gezondheidsredenen per 1 juni 1995 teruggetreden.

Ing. H. Zondervan, hoofd van het district Kust te Den Helder van de dienst Waterkeringen en Wegen van het Hoogheemraadschap Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier heeft op 1 juli 1995 gebruikgemaakt van de VUT-regeling.

Ing. J. Reeder, hoofd van de dienstkring Texel te Den Burg van de directie Noord-Holland van de Rijkswaterstaat is per 1 augustus 1995 benoemd tot hoofd van de dienstkring Afsluitdijk te Den Oever van de directie IJsselmeergebied van de Rijkswaterstaat.

Mw. mr. H.A. van der Linden-Larsen, hoofd van het secretariaat Directieraad RWS van de Hoofddirectie van de Waterstaat te Den Haag is per 15 augustus 1995 benoemd tot hoofd van de afdeling Emissies van de directie Noord-Holland van de Rijkswaterstaat te Haarlem.

Ing. P. Robijn, hoofd van de dienstkring Rhooon te Rhooon van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat is per 1 septem-

ber 1995 benoemd tot hoofd van de afdeling Verkeersveiligheid en Verkeerszaken van de hoofdafdeling Verkeer en Vervoer van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat te Rotterdam.

Ing. H.D. Fastenau, hoofd van de afdeling Beheer en Onderhoud van de hoofdafdeling Waterhuishouding en Vaarwegen van de directie Limburg van de Rijkswaterstaat te Maastricht is per 1 september 1995 benoemd tot projectmanager Zandmaas bij de directie Limburg van de Rijkswaterstaat.

Ir. J.G. Hillen, plaatsvervangend hoofd van de hoofdafdeling Infrastructuur en Bouwbeleid van de Hoofddirectie van de Waterstaat te Den Haag zal in september 1995 de Rijkswaterstaat verlaten. Hij wordt partner bij Twijnstra Gudde Management Consultants te Amersfoort.

Mr. P.H. Eindhoven, hoofd van de hoofdafdeling Integraal Verkeer en Vervoer en Bestuurszaken van de directie Limburg van de Rijkswaterstaat te Maastricht is per 1 oktober 1995 benoemd tot adjunct-directeur van het Directoraat-Generaal

Scheepvaart en Maritieme Zaken (DGSM) te Rijswijk (ZH).

Ir. J.P.M. Hoskam, hoofd van de sectie Ruimtelijke Ordening van de hoofdafdeling Bestuurs- en Juridische Zaken van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat te Rotterdam, is met ingang van 1 augustus 1995 benoemd tot hoofd van de afdeling Strategie & Bestuur van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat te Rotterdam.

A.J.P. van der Kraan, hoofd van de stafafdeling Personeel en Organisatie van de directie Noordzee van de Rijkswaterstaat te Rijswijk (ZH), is per 1 oktober 1995 benoemd tot hoofd van de stafafdeling Personeel en Organisatie van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat te Rotterdam.

Ing. B. van der Roest, hoofd van het bedrijfsbureau van de hoofdafdeling Water van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat te Rotterdam, is met ingang van 15 oktober 1995 benoemd tot hoofd van de dienstkring Rhooon te Rhooon van de directie Zuid-Holland van de Rijkswaterstaat.

Kwaliteit volgens een erkende norm: ISO 9001

J.G.Nelis Grond-, Weg- en Waterbouw B.V., samenwerkend in de J.G.Nelis Groep, is houder van het 'Kwaliteitssysteem Certificaat' ISO 9001. De bevestiging van jarenlang streven naar perfectie, zowel in de werkwijze als het resultaat. Zestig jaar kennis en ervaring zijn aanwezig om alle opdrachten volledig in eigen beheer uit te voeren. J.G.Nelis G.W.W. is méér dan een aannemer. Het is een partner.

Waarderweg 45, Postbus 802, 2003 RV Haarlem. Telefoon 023 - 187 100. Fax 023 - 317 368. **PARTNERS IN PROJEKTEN**